

Centraal Planbureau

CPB Notitie | 16 september 2015

Ex-ante budgettaire effecten tegenbegroting 2016 SP

Op verzoek van de SP

CPB Notitie

Aan: Tweede Kamerfractie SP

Centraal Planbureau

Van Stolkweg 14
Postbus 80510
2508 GM Den Haag

T (070)3383 380
I www.cpb.nl

Contactpersoon

Wim Suyker
Krista Hoekstra
Arne Brouwers

Datum: 16 september 2015

Betreft: Ex-ante budgettaire effecten tegenbegroting SP

De SP intensiveert in zijn tegenbegroting voor 2016 per saldo 3,2 mld euro, met name op zorg en sociale zekerheid. De partij verzwaart de EMU-relevante lasten voor bedrijven en gezinnen met 1,6 mld euro. De lasten op vermogen en winst worden met name verhoogd. De SP verslechtert in zijn tegenbegroting het EMU-saldo in 2016 ex ante met 1,5 mld euro ten opzichte van de Macro Economische Verkenning (MEV).

1 Inleiding

Het CPB heeft op verzoek van de SP de ex-ante budgettaire effecten in 2016 van een aantal wijzigingsvoorstellen voor de begroting 2016 gezien. De door het CPB gehonoreerde maatregelen worden in deze notitie gepresenteerd. Uitgangspunt vormen de kabinetsvoorstellen in de Miljoenennota 2016, zoals deze door het CPB in de Macro Economische Verkenning 2016 zijn verwerkt.¹

Wijzigingsvoorstellen in de tegenbegroting worden afgezet tegen het huidige voorgenomen beleid. Het terugdraaien van een ombuiging van het kabinet betekent daarom een intensivering. Deze notitie presenteert zoals gebruikelijk alleen de ex-ante budgettaire effecten voor 2016.² Voor berekeningen van de korte termijn macro-economische en koopkrachteffecten ontbreekt de tijd. De rapportage richt zich op maatregelen met een budgettair beslag van minimaal 100 mln euro in 2016.³

¹ Zie de bijlage bij hoofdstuk 3 in CPB, 2015, *Macro Economische Verkenning 2016* ([link](#)).

² Directe in- en uitverdieneffecten via de belastingen worden in de doorrekening dus niet meegenomen. Deze kunnen in de praktijk substantieel zijn. Zo zal het verhogen van lerarensalarissen minder geld kosten dan het ex-ante bedrag, omdat leraren dan meer belasting betalen. Ook zal een verhoging van het algemeen tarief in de vennootschapsbelasting minder geld opleveren dan het ex-ante bedrag, omdat een deel van de winsten van bedrijven zal weglekken.

³ Deze numerieke ondergrens is evenals bij de doorrekening van de verkiezingsprogramma's ingesteld om de doorrekening binnen een korte periode mogelijk te maken, zie p. 2 in CPB, 2013, *Vernieuwing doorrekening verkiezingsprogramma's: Evaluatie 'Keuzes in Kaart 2013-2017'*, CPB Notitie, 26 november 2013 ([link](#)).

Een tegenbegroting bestaat uit een aantal wijzigingsvoorstellen op de plannen van het kabinet voor het komend begrotingsjaar. Een onderdeel van de beoordeling in de voorliggende analyse is de toets of maatregelen een budgettaire opbrengst hebben in 2016. Voorstellen die vanaf het hoofdbesluitvormingsmoment van het kabinet in het voorjaar niet meer ingevoerd kunnen worden in 2016, zijn niet meegenomen in de analyse.⁴

2 Wijzigingsvoorstellen

Deze paragraaf geeft een gedetailleerd overzicht van de door de SP voorgestelde maatregelen en hun effecten op de overheidsfinanciën. De bedragen zijn ex ante en betreffen allemaal afwijkingen ten opzichte van het basispad, zoals weergegeven in de MEV 2016.⁵ Maatregelen die kabinetsbeleid terugdraaien zijn te herkennen aan de benaming 'Terugdraaien: ...'.⁶

2.1 Uitgaven

De SP intensiveert per saldo 3,2 mld euro op de collectieve uitgaven. Tabel 1 geeft een overzicht.

Veiligheid

- De SP wil softdrugs uit het strafrecht halen en zet in aanloop hierop reeds de opsporing en vervolging stop. De capaciteit van politie en justitie kan hierdoor worden teruggebracht. Dit levert een besparing van 0,2 mld euro. (SP_007)
- De SP verhoogt de uitgaven aan politie in 2016 met 0,1 mld euro. (SP_029)
- De SP trekt 0,1 mld euro uit voor versterking van het justitieapparaat. (SP_027)
- De SP wil in 2016 0,1 mld euro intensiveren door verlaging griffierechten en verhogen gesubsidieerde rechtsbijstand. (SP_028)

Defensie

- De SP draait de intensivering op defensie gedeeltelijk terug. Dit betekent 0,2 mld euro lagere uitgaven. (SP_056)
- De SP draait de intensivering op internationale missies terug. Dit betekent 0,1 mld euro lagere uitgaven. (SP_055)

⁴ Uitvoerbaar betekent dat het wijzigingsvoorstel niet strijdig is met juridische verplichtingen of internationale afspraken, het wetgevingsproces tijdig kan worden afgerond en de uitvoeringsorganisatie de noodzakelijke aanpassingen op tijd kan afronden. Voorbeelden van maatregelen die op korte termijn niet meer haalbaar zijn: invoering van nieuwe belastingen, complexe aanpassing zoals nieuwe afbouw- of aftoppingsgrenzen, stelselwijzigingen en voorstellen waarvoor een lang wetgevingstraject nodig is.

⁵ Bedragen in tabellen lijken soms niet precies op te tellen. Dit heeft te maken met afronding op 0,1 mld euro.

⁶ Voor deze maatregelen wordt niet de ondergrens van 100 mln euro gehanteerd, omdat de budgettaire beslagen reeds bekend zijn.

Milieu

- De SP geeft 0,2 mld euro uit aan het vergroten van de biodiversiteit. (SP_030)

Onderwijs

- De SP trekt 0,3 mld euro uit voor het verkleinen van de klassen in het primair onderwijs. (SP_021)
- De SP verlaagt de lumpsum met 0,2 mld euro. De SP wil de bureaucratie in het onderwijs verminderen. (SP_005)
- De SP trekt 0,1 mld euro extra uit voor kleinere klassen en meer begeleiding in het passend onderwijs. (SP_022)
- De SP trekt in 2016 0,1 mld euro extra uit voor meer begeleiding in het beroepsonderwijs. (SP_023)
- De SP trekt 0,1 mld euro uit voor de kwaliteit van het hoger onderwijs, onder meer door het aannemen van extra docenten. (SP_024)
- De SP verschuift 0,1 mld aan onderzoeksbudget van HBO naar WO. (SP_053)

Zorg

- De SP verhoogt de Wmo-rijksbijdrage aan gemeenten met 0,6 mld euro met het oog op begeleiding en dagbesteding. (SP_018)
- De SP verhoogt de Wmo-rijksbijdrage aan gemeenten met 0,5 mld euro met het oog op huishoudelijke hulp. (SP_017)
- De SP verhoogt de rijksbijdrage aan gemeenten voor jeugdzorg met 0,3 mld euro. (SP_019)
- De SP intensificeert 0,1 mld euro in de intramurale GGZ. (SP_020)

Sociale zekerheid

- De SP verhoogt de aan minimumloon gekoppelde uitkeringen met 1%. Dit is een intensivering van 0,5 mld euro. (SP_016)
- SP stelt 0,1 mld euro beschikbaar aan gemeenten voor extra beschutte werkplaatsen. (SP_012)
- De SP stelt 0,1 mld euro beschikbaar aan gemeenten om armoede bij kinderen te verminderen. (SP_015)
- De SP beperkt de AOW-leeftijdsvrhoging. In 2016 stijgt de AOW-leeftijd met vijf in plaats van zes maanden. Daarbij wordt de overbruggingsregeling (OBR) versoepeld. Als gevolg kan eventueel inkomen aangevuld worden tot een hoger bedrag dan het sociaal minimum onder de pensioengerechtigde leeftijd. De intensivering is 0,1 mld euro. (SP_013)

Internationale samenwerking

- De SP wil in 2016 0,1 mld euro extra besteden aan armoedebestrijding in de partnerlanden. (SP_031)

Overige uitgaven

- De SP trekt 0,1 mld euro uit voor uitbreiden van inspecties voor onder andere voedselveiligheid en dierenwelzijn. (SP_011)
- De SP vergroot de uitgaven aan cultuur in 2016 met 0,1 mld euro met name door vergroten van het fonds podiumkunsten. (SP_026)

Tabel 1 Uitgaven in 2016, ex ante, mld euro

	Maatregel	Bedrag
(-) betekent EMU-saldo verbeterend, (+) betekent EMU-saldo verslechterend.		
Veiligheid		0,2
Legaliseren softdrugs (SP_007)		-0,2
Extra uitgaven aan politie (SP_029)		0,1
Extra uitgaven justitieapparaat (SP_027)		0,1
Extra uitgaven aan rechtsbijstand (SP_028)		0,1
Defensie		-0,2
Terugdraaien: Intensivering Defensie (SP_056)		-0,2
Terugdraaien: Intensivering Internationale Missies (SP_055)		-0,1
Milieu		0,2
Vergroten biodiversiteit (SP_030)		0,2
Onderwijs		0,4
kleinere klassen in basisonderwijs (SP_021)		0,3
Lumpsumkorting onderwijs (SP_005)		-0,2
Extra uitgaven aan speciaal onderwijs (SP_022)		0,1
Extra uitgaven aan beroepsonderwijs (SP_023)		0,1
Extra uitgaven aan hoger onderwijs (SP_024)		0,1
Verschuiven onderzoeksbudget van HBO naar WO (SP_053)		0,0
Zorg		1,5
Verhoging rijksbijdrage gemeenten: Wmo (SP_018)		0,6
Verhoging rijksbijdrage gemeenten: Wmo (SP_017)		0,5
Verhoging rijksbijdrage gemeenten: jeugdzorg (SP_019)		0,3
Intensivering ggz (SP_020)		0,1
Sociale zekerheid		0,8
Verhoging aan minimumloon gekoppelde uitkeringen met 1% (SP_016)		0,5
Intensivering budget beschutte werkplaatsen (SP_012)		0,1
Intensivering armoedebeleid kinderen (SP_015)		0,1
Beperken AOW-leeftijdshoging (SP_013)		0,1
Internationale samenwerking		0,1
Internationale armoedebestrijding (SP_031)		0,1
Overige uitgaven		0,2
Uitbreiden inspecties (SP_011)		0,1
Extra uitgaven aan cultuur (SP_026)		0,1
Totaal		3,2

2.2 Lasten

De SP verzwart de EMU-relevante lasten netto met 1,6 mld euro. Tabel 2 geeft een overzicht van de fiscale maatregelen van de SP. Het gaat hier om de beleidsmatige lastenontwikkeling op EMU-basis (blo). De verzwaring is de resultante van een lastenverzwaring van 4,2 mld euro voor bedrijven en een lastenverlichting van 2,6 mld euro voor gezinnen.

De maatregelen SP_034 en SP_039 zijn technisch uitvoerbaar in 2016. Deze maatregelen kunnen worden meegenomen in de definitieve aanslag IB over 2016, die in 2017 wordt opgelegd. Aangezien de voorlopige aanslag niet meer kan worden aangepast, zullen er grote verschillen ontstaan tussen de voorlopige aanslag en de definitieve aanslag. Een groot aantal burgers zal bij moeten betalen. Deze maatregelen leiden tot uitvoeringsproblemen voor de jaren 2016 en 2017.

Inkomen en arbeid

- De SP verlaagt het tarief eerste schijf. Dit is een lastenverlichting van 3,4 mld euro. (SP_051)
- De SP schaft de landbouwwijstelling af. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 1,8 mld euro. (SP_044)
- De SP verlaagt het belastingtarief van de tweede schijf met 2%-punt. Dit is een lastenverlichting van 1,5 mld euro. (SP_052)
- De SP verhoogt het belastingtarief vierde schijf met 3%-punt. Dit is een lastenverzwaring van 1,2 mld euro. (SP_036)
- De SP draait de verhoging van het aangrijpingspunt van de vierde belastingschijf in het 5-miljard-pakket terug. Dit is een lastenverzwaring van 1,0 mld euro. (SP_035)
- De SP beperkt de hypotheekrenteaf trek tot de rente over de eerste 700.000 euro aan eigenwoningschuld. Dit is een lastenverzwaring van 0,9 mld euro. (SP_034)
- De SP schaft de 30%-regeling voor ingekomen werknemers af. Werkgevers mogen niet langer 30% van het loon belastingvrij verstrekken. Dit is een lastenverzwaring van 0,3 mld euro. (SP_032)
- De SP verlaagt het maximale tarief waartegen hypotheekrente kan worden afgetrokken in 2016 naar 47,5%. Dit is een lastenverzwaring van 0,3 mld euro. (SP_033)

Vermogen en winst

- De SP verhoogt het algemeen tarief in de vennootschapsbelasting naar 30%. Dit verhoogt de lasten voor bedrijven met 1,8 mld euro. (SP_041)
- De SP verhoogt de schenk- en erfbelasting naar 30% in de eerste schijf en 40% in de tweede schijf. Deze verhoging geldt voor alle tariefgroepen. (SP_038)
- De SP verhoogt de bankenbelasting met 0,9 mld euro. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven. (SP_040)

- De SP beperkt de deelnemingsrenteaftrek. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,7 mld euro. (SP_042)
- De SP introduceert een verhoogd belastingtarief in box 3 voor vermogen boven een miljoen euro. Dit is een lastenverzwaring van 0,6 mld euro. (SP_039)
- De SP schaft de verhuurdersheffing af in drie jaar tijd. In 2016 is dit een lastenverlichting van 0,5 mld euro. (SP_046)

Milieu

- De SP verhoogt de tarieven in de hoogste schijven van de energiebelasting. Dit is een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,5 mld euro. (SP_043)
- De SP verhoogt de verbrandingsbelasting naar 39 euro. Dit is een lastenverzwaring van 0,2 mld euro. (SP_045)
- De SP verlaagt de accijnzen op diesel en lpg. Dit is een lastenverlichting van 0,3 mld euro voor gezinnen en bedrijven. (SP_047)

Overig

- De SP verlaagt het algemeen tarief in de btw naar 19%. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen en bedrijven van 3,8 mld euro. (SP_050)
- De SP verlaagt de btw op de bouw naar 6%. Deze maatregel is vergelijkbaar met de maatregel die per 1 juli 2015 afliep en leidt tot een lastenverlichting van 0,2 mld euro. (SP_049)
- De SP draait de verhoging van de frisdrankbelasting terug. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 0,0 mld euro. (SP_054)

Tabel 2 EMU-relevante lastenmutaties in 2016, ex ante, mld euro

Maatregel	Bedrag (a)
(-) betekent EMU-saldo verslechterend, (+) betekent EMU-saldo verbeterend.	
Inkomen en arbeid	0,5
Verlaging tarief eerste schijf (box 1) (SP_051)	-3,4
Afschaffen landbouwvrijstelling in de inkomstenbelasting (SP_044)	1,8
Verlagen belastingtarief tweede schijf (box 1) met 2%-punt (SP_052)	-1,5
Verhogen belastingtarief vierde schijf (box 1) met 3%-punt (SP_036)	1,2
Terugdraaien: Verhoging aangrijpingspunt van het toptarief in het 5-miljard-pakket (SP_035)	1,0
Aftoppen HRA tot 700.000 euro aan eigenwoningschuld (SP_034)	0,9
Afschaffen 30%-regeling voor ingekomen werknemers (SP_032)	0,3
Verlaging maximum tarief voor hypotheekrenteaf trek naar 47,5% (SP_033)	0,3
Vermogen en winst	4,7
Verhoging algemeen tarief in de vennootschapsbelasting naar 30% (SP_041)	1,8
Verhogen schenk- en erfbelasting (SP_038)	1,2
Verhogen bankenbelasting (SP_040)	0,9
Beperken deelnemingsrente (SP_042)	0,7
Introductie verhoogd belastingtarief in box 3 voor miljonairs (SP_039)	0,6
Verlagen verhuurdersheffing (SP_046)	-0,5
Milieu	0,4
Verhogen energiebelasting (SP_043)	0,5
Verhogen verbrandingsbelasting (SP_045)	0,2
Verlaging accijns op diesel en lpg (SP_047)	-0,3
Overig	-4,0
Verlagen algemeen tarief btw met 2%-punt (SP_050)	-3,8
Verlagen btw op de bouw naar 6% (SP_049)	-0,2
Terugdraaien: Verhoging frisdrankbelasting (SP_054)	0,0
Totaal lastenmaatregelen (blo)	1,6
w.v. huishoudens	-2,6
bedrijven	4,2
(a) 0,0 betekent <50 mln euro.	

3 Ex-ante effect EMU-saldo

De wijzigingsvoorstellen van de SP impliceren 0,5 mld euro aan ombuigingen op de collectieve uitgaven. Hiertegenover staan 3,7 mld euro aan intensiveringen. Daarnaast stijgen de EMU-relevante lasten met 1,6 mld euro.

Tabel 3 Ex-ante effecten op EMU-saldo in 2016

	mld euro	% bbp
(-) betekent EMU-saldo verslechterend, (+) betekent EMU-saldo verbeterend.		
Uitgaven	-3,2	
EMU-relevante lasten	1,6	
Ex-ante effect op EMU-saldo	-1,5	-0,2

In de *Macro Economische Verkenning 2016*, waarin de kabinetsvoorstellen uit de Miljoenennota zijn verwerkt, is een EMU-saldo van -1,4% bbp gerapporteerd voor 2016. Ex ante leiden de voorstellen van de SP tot een verslechtering van dit saldo met afgerond 1,5 mld euro, ofwel 0,2% bbp. Het ex-post effect op het saldo, dus inclusief in- of uitverdieneffecten als gevolg van de macro-economische doorwerking van de maatregelen, is niet berekend.

Dit is een uitgave van:

Centraal Planbureau
Van Stolkweg 14
Postbus 80510 | 2508 GM Den Haag
T (070) 3383 380

info@cpb.nl | www.cpb.nl

September 2015